

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě
Komenského 10, 586 01 Jihlava

Zřizovatelem organizace je Kraj Vysočina

Jakub Tomáš

Na Kopci u laviček

termín výstavy: **11. 3. – 29. 5. 2022**

místo konání: **Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Komenského 10**

kurátor: **Radek Wohlmuth**

kontakt za OGV: **Ilona Staňková** (stankova@ogv.cz / 777 679 033)

vernisáž: 10. 3. 2022 v 17 hodin

Zatím nejobsáhlejší výstavní projekt Jakuba Tomáše (1982) je sice svým způsobem zaměřený ryze subjektivně, ale pracuje se symbolikou a životní zkušeností, která je společná pro celé generace, takže zřetelně přesahuje privátní sféru a je o něm možné od počátku uvažovat v rovině obecné výpovědi. Fakt, že se vztahuje k osobní mytologii, naznačuje už jeho gramaticky lehce podvratný název se zdánlivou hrubkou ve velkém písmeni. Ten sice podle významové logiky odkazuje k určitému místu, ale oproti zdání nejde o povšechné teritoriální označení, nýbrž o konkrétní ulici na jednom z jihlavských sídlišť, kde Jakub Tomáš vyrůstal. A právě skutečnost, že Jihlava představuje úhelný bod, který v sobě trojjedině spojuje formativní prvek, přímý inspirační zdroj i prezentační platformu, představuje další zajímavou okolnost, jež s sebou může nést specifické informace pro významové čtení jednotlivých obrazů i skladby výstavy jako celku.

Jakkoli je jeho malba ukotvená v realitě, vizuální uvažování Jakuba Tomáše má k prostému popisu daleko, takže nepřekvapí, že spíš než by do obrazového prostoru mechanicky převáděl

skutečná zákoutí městské krajiny, jde mu o něco docela jiného. To, co ho zajímá, je „zeitgeist“ – duch doby, tedy jakási kulturně-společenská danost epochy, která se promítá do životů lidí a ovlivňuje jejich každodennost i vnímání světa. Zároveň jsou práce tohoto absolventa pražské akademie, kde studoval v ateliérech Vladimíra Kokolii a Jiřího Sopka, nenápadnou vzpomínkovou studií vyhocené vnímavosti vlastního dospívání. V jeho případě vztažené především k 90. letům minulého století, která na jednu stranu ještě důvěrně znala šedivou pachut' totalitní nesvobody, na druhou už se jí týkal narůstající tlak spotřební demokracie. Jakub Tomáš se ve své tvorbě ovšem neprofiluje coby politický glosátor, je to spíš očitý svědek plastické doby, které byl shodou okolností přítomen.

Byly to preinternetové časy analogu, v nichž se pár věčně rozbitých sídlištních laviček přes den občas sloužících důchodcům nebo ženám na mateřské v podvečer změnilo v antirodičovské útočiště zevlujících pubertáků - přirozený cíl v bezcílém věku. Z dnešní perspektivy jakýsi facebook naživo, spíš sociální uzel než síť, a když tak především záchranná, jinými slovy sebezáchovný model pro lidi, kteří ještě sami nemají do čeho píchnout, v jehož rámci se řešily ty nejdůležitější věci i všední plky. A pak je tu ještě jeden důležitý fenomén, totiž architektonický brontosaurus postsocialistických končin – stroj na bydlení – beztřídní panelák, který je v různých podobách více či méně nápadným leitmotivem většiny obrazů. Naddimenzovaný monolit tak všudypřítomný, že ho vlastně nikdo nevnímá, představuje lidský úl, místo kolektivní paměti i unifikovaný prostor pro životy sdílené až do úrovně fyziologických procesů. Jakub Tomáš panelák používá jako ambivalentní symbol, který de/formuje stejně tak prostředí jako stav mysli.

Jeho prostřednictvím se do obrazů ve druhém plánu propisují další zásadní témata – uniformita, ztráta soukromí, prefabrikace, odosobněnost nebo zaměnitelnost, ale i environmentální problematika. Tu mohou zastupovat například termíny jako vágní prostor a, vzhledem k tomu, že sídliště na okrajích měst pravidelně ukrajovala z volné přírody, i nová kolonizace. Tyto myšlenkové okruhy podporují i některé průvodní znaky jeho zobrazování – schématické postavy bez individuálních rysů, modulární členění některých kompozic či důraz na konstrukčnost, které jsou pro malbu Jakuba Tomáše dlouhodobě typické. To vše ve výstavě v náznacích odrážejí také zastoupená média. Kromě výběru pláten z necelé poslední dekády nechybějí v expozici ani scénické nebo architektonické modely, objekty, „hadičková stavba“, která montovaný skelet oživuje do podoby organického systému, nebo skutečné pracovní místo - kreslicí kabinet. Stranou nezůstávají ani připomínky osobní reality. Někdy jsou přímé, třeba původní židle donesená z rodičovského bytu, jindy zprostředkované, jako výrazná červená barevnost, která vychází z odstínu máminy kuchyně.

Lehce ohlíživá výstava Jakuba Tomáše má trochu bilanční charakter, který odpovídá životní fázi, ve které se právě nachází. Nejenže umožňuje monitorovat kontext a vývoj jeho tvorby od roku

2015, ale možná vůbec poprvé otevřeně odhaluje v souvislosti s jeho životem také formální a myšlenkové zdroje, z nichž vychází. Vzhledem k tomu, že při tom používá dodnes živý symbolický jazyk, který artikuluje všeobecně přítomné pocity a vjemy, pokládá tím základy jakési novodobé alegorie, která má stejně tak schopnost vzbuzovat asociace směrem k minulosti, jako pokládat otázky, jež mohou pomoci měnit budoucnost.

Radek Wohlmuth